

Arta documentării științifice

Mircea Dan Bucevschi

Abstract: Hierarchies of importance are discussed in the present paper.

When starting scientific research, a very important place is assumed by the activity of identifying as quickly and accurately as possible that information which concerns the designated theme.

Documentation may be performed either, as occurs most commonly, by the author himself/herself or by the researcher or information specialist. With reference to this circumstance, one may, thus, talk about a hierarchy of importance - the author's own, the researcher's or the information specialist's.

(știința informării; ierarhie de importanță; autor; documentarist; cercetător)

Noi, toți cei care ne desfășurăm activitatea zilnică în sfera științei, suntem și vom fi confrunțați cu nevoia de informații pe care dorim să le avem în scurt timp și cit mai pertinente. De fiecare dată facem apel la documentarea științifică, participând efectiv sau prelucrând ceea ce au furnizat alții. În majoritatea cazurilor, ceea ce se obține nu ne mulțumește pe deplin: fie ca regăsirea și ordonarea informației a necesitat un timp prea îndelungat, fie că a fost nevoie să îndepărtăm o cantitate apreciabilă de "balast". Ne-am întrebat adesea "de ce?", când există computere, rețele. În timp, descoperim că avem nevoie de o concepție strategică pentru regăsirea informației. Fiecare își elaborează una proprie. Este oare cea mai bună?

Va propunem o discuție.

I. Secretele documentelor științifice

Documentul tehnico-științific, în diversele sale forme (carti, lucrari, brevete, prospecte etc.), inmagazinează informații. Aparent, ele formează un

sistem unitar, însă la o analiză mai profundă se poate lesne constata existența unei ierarhii de semnificații: și, deci, a unei ierarhii de importanță stabilită pe toposurile decelate în text. Există mai multe ierarhii pentru unul și același document? DA!

1. Ierarhia autorului. După cum este bine cunoscut, rezultatele oricărei cercetări științifice pot fi interpretate privind obiectivul urmărit, din mai multe unghiuri. Autorul alege unul dintre ele, astfel încât acesta să-i satisfacă anumite nevoi de ordin profesional, comportamental și, de ce nu, material. Aici își au originea titlul lucrării, modul ei de prezentare, tratarea subiectului și concluziile. A fost chiar elaborată atent o ierarhie de semnificații a informațiilor, pe care autorul este dispus să o includă în circuitul comunicării. Unele sunt considerate foarte importante, altele de importanță medie și restul nesemnificative. Așa consideră autorul!

2. Ierarhia documentaristului. La preluarea lucrării științifice de către un serviciu specializat în furnizare de informații, i se atribuie documentului o

BIBLIOTECI, CITITORI, ... LECTURĂ

M. Bucevski: *Arta documentării științifice*

ierarhie de semnificații, ce se dorește similară cu cea propusă/ sugerată de autor, dar care în realitate este diferită. Diferența este indusă, în primul rînd, de cuvintele cheie folosite pentru indexare, la care se asociază celelalte atribute conferite materialului științific (apartenența la un domeniu, adnotările, numărul de pagini etc.). Cit de semnificative sunt cuvintele cheie folosite? În alegerea lor intervin aspecte subiective: specializarea persoanei care îndeplinește funcția de documentarist, nivelul de cunoaștere a limbii în care este scris articolul, metodologia folosită pentru elaborarea cuvintelor cheie și multe altele.

Instituțiile care se ocupa cu transmiterea informațiilor, cunoscînd aceste aspecte, încearcă să compenseze diferențele de semnificație punînd la dispoziția beneficiarilor și rezumatul lucrării (elaborat de personalul lor sau chiar de autor).

3. Ierarhia cercetătorului. Atunci cînd o tema de cercetare este propusă documentării științifice cercetătorului îi revine misiunea de a preciza următoarele probleme:

- importanța subiectului, apreciată din punct de vedere al noutății tematice sau aplicative, precum și stadiul evoluției preocupărilor similare, concurenții existenți și potențiali;
- poziția temei în "arborele" clasificării științifice;
- fundamentarea teoretică disponibilă;
- soluții posibile care se conturează în vederea atingerii obiectivului propus;
- modalitățile de experimentare ;
- costul cercetării.

Startul documentării științifice are loc pe baza unei ierarhii de importanță a informațiilor ce trebuie aflate, ierarhie stabilită a priori, de cercetător, pe baza cunoștințelor de care dispune. Activitatea în sine va urmări găsirea structurilor cu ierarhie de importanță identice sau cit mai apropiate de cea propusă. Identitatea este foarte rară, dar nu exclusă. Cel mai adesea, ceea ce este foarte important pentru autor este de semnificație redusă pentru cercetător.

Practica documentării științifice demonstrează că soluțiile necesare rezolvării unei teme de cercetare se găsesc, în majoritatea cazurilor, în categoria informațiilor considerate ne semnificative atît de autor cit și de documentarist. Ierarhia de importanță a cercetătorului, să fie oare inversă celei a autorului? Sau autorul "maschează" importanța cercetărilor sale?

Cui să-i revină sarcina de a descoperi secretele documentului științific? Documentaristului sau cercetătorului? Oare are importanța acest lucru?

"Pofta de cunoaștere este o pasiune nobilă; prin natura sa ea este incapabilă să înjosească omul pe care-l stăpînește, iar delicia pe care le procura nu țin de posesiunea obiectului urmărit, ci de urmărirea însăși. Această poftă este necesară pentru existența omului de știință și pare a fi suficientă [...]". (B. de Jouvenel)

În mileniul al III-lea, documentaristul-om de știință?!